

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

П Л А Н И
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

Харків
2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

Електронна копія

П Л А Н И
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів заочної форми навчання

**Харків
2013**

Плани семінарських занять з навчальної дисципліни “Міжнародна економіка” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів заочної форми навчання / уклад.: Т. М. Камінська, С. М. Макуха, О. В. Овсієнко.– Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 31 с.

У к л а д а ч і: Т. М. Камінська,
С. М. Макуха,
О. В. Овсієнко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 14.12.2012 р.)*

1. ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ І ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Предметом навчальної дисципліни “Міжнародна економіка” є економічні відносини, що виникають між державами, їх угрупованнями, міжнародними економічними організаціями та окремими економічними суб’єктами, які знаходяться в різних країнах.

Метою вивчення дисципліни є формування системного наукового уявлення про теоретичні основи та емпіричні закономірності розвитку міжнародної економіки і міжнародних економічних відносин, набуття навичок аналізу зовнішньоекономічної політики України у процесі її інтеграції в сучасні світові господарські структури.

Методологічна функція семінарських занять полягає у набутті студентами знань щодо закономірностей розвитку світового господарства, критеріїв класифікації країн за рівнем соціально-економічного розвитку, форм і сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі, методів міжнародної торгової політики та особливостей їх застосування, закономірностей міжнародного руху капіталів, причин, форм і наслідків трудової міграції, методів регулювання міжнародних міграційних процесів, закономірностей функціонування ТНК та ВЕЗ, етапів розвитку світової валютної системи та напрямів її сучасної трансформації, режимів встановлення валютних курсів, причин і наслідків курсових коливань, методів державного регулювання валютного курсу, форм міжнародних розрахунків, принципів побудови платіжного балансу, заходів державного впливу на вирівнювання платіжного балансу, закономірностей міжнародної економічної інтеграції.

Практична функція семінарських занять передбачає формування у студентів навичок аналізу участі країни в міжнародній торгівлі; оцінки наслідків застосування різноманітних методів міжнародної торгової політики; набуття умінь викривати офшорні схеми, що використовуються як засіб податкової оп-

тимізації; вирізняти ситуації, в яких необхідно застосовувати правові важелі регулювання міграційних процесів; оцінювати наслідки діяльності міжнародних корпорацій; обґрунтовувати пропозиції щодо вирівнювання балансу інтересів держави та ТНК; розраховувати валютний курс; аналізувати структуру та динаміку платіжного балансу, їх вплив на національну економіку; аналізувати процеси співробітництва України з міжнародними економічними організаціями; користуватися сучасною науковою літературою, статистичними довідниками, електронними джерелами інформації.

На семінарських заняттях студентам заочного відділення рекомендовано розглянути три теми. Кращій підготовці до занять і більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу сприяє виконання завдань для самостійної роботи: формулювання відповідей на теоретичні і тестові питання для самоконтролю, вирішення практичних завдань, опрацювання рекомендованої літератури.

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І ТОРГОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

П л а н

1. Теорії зовнішньої торгівлі.
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Показники участі країни у міжнародній торгівлі.
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі України і напрями її удосконалення.
4. Державне регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для самоконтролю

1. Які теорії міжнародної торгівлі Вам відомі?
2. Яке значення має міжнародна торгівля для розвитку світового господарства та його суб'єктів?
3. Визначте поняття “протекціонізм” та “лібералізація торгівлі”.
4. Які тенденції спостерігаються у розвитку сучасної світової торгівлі?
5. Яким чином можна збільшити конкурентоспроможність товарів на зовнішніх ринках?
6. Назвіть тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.
7. Які нормативно-правові акти регулюють зовнішню торгівлю?

Практичні завдання

1. У країні X імпорт товарів перевищує їх експорт. Чи можна однозначно вважати таку ситуацію несприятливою для макроекономічного зростання в цій державі?

2. Відомо, що глобалізація посилює тенденції до лібералізації світової торгівлі, одночасно державами застосовуються протекціоністські заходи. Чим пояснюється така суперечність у міжнародних торговельних відносинах і яким чином її можна розв'язати?

3. Українські металурги вимагають підвищення заробітної плати. Витрати праці на одну тонну виготовленого металу залишаються на попередньому рівні. Поясніть за допомогою теорії порівняльних переваг, як підвищення зарплати вплине на зовнішню торгівлю України металом.

4. За допомогою теорії Хекшера-Оліна розгляньте тезу про те, що невеликі країни, які розвиваються, не мають у надлишку жодного фактора виробництва і, таким чином, мають бу-

ти об'єктом постійної допомоги промислово розвинених країн.

5. Обсяг вітчизняного експорту складає 20 млрд грн, обсяг імпорту – 25 млрд грн. Обсяг експорту всіх зарубіжних країн складає 5550 млрд грн, обсяг імпорту – 5650 млрд грн. Розрахуйте світовий торговельний оборот кожного з регіонів та їх частку у світовому торговельному обороті, а також сальдо торговельного балансу кожної з країн.

6. Витрати робочого часу в Україні та Німеччині на виробництво товарів А, Б, В, Г такі:

Товар	Німеччина	Україна
А	3	36
Б	6	54
В	12	72
Г	45	90

Яка країна і за якими товарами має абсолютні переваги? За якими товарами абсолютні переваги найбільші?

Які товари будуть виготовлятися у Німеччині, а які в Україні, якщо середня заробітна плата в Німеччині у сім разів вища за Україну?

Як зміняться умови торгівлі, якщо різниця у зарплаті скоротиться у шість разів?

Тестові питання

1. Польща вирішила встановити контроль над зовнішньою торгівлею з метою зниження дефіциту платіжного балансу. Назвіть один із результатів такого рішення:

- а) зниження рівня інфляції в країні;
- б) зниження темпів економічного зростання;
- в) зменшення українського експорту;
- г) скорочення українського імпорту;
- г) ніяких змін не відбудеться.

2. Назвіть форму торговельних бар'єрів, яка не є суттєвою перешкодою для вільної торгівлі:

- а) імпортне мито;
- б) сертифікація товарів;
- в) ліцензії на експорт;
- г) експортна квота;
- ґ) ліцензії на імпорт.

3. Різниця між імпортним митом і квотою полягає у тому, що тільки мито:

- а) сприяє скороченню міжнародної торгівлі;
- б) призводить до підвищення цін;
- в) збільшує доходи державного бюджету;
- г) сприяє зниженню життєвого рівня у державі;
- ґ) сприяє профіциту держбюджету.

4. Наслідком політики протекціонізму не може бути:

- а) захист молодих галузей економіки від іноземної конкуренції;
- б) збільшення внутрішньої зайнятості;
- в) досягнення вищого рівня задоволення потреб торгуючих країн;
- г) запобігання демпінгу;
- ґ) запобігання торговим війнам.

Список рекомендованої літератури

Білик Р. С. Глобалізація та регіоналізація: виклики для економіки України: [колект. моногр.] / Р. С. Білик, О. В. Гаврилюк, В. Л. Євдокименко та ін.; Чернів. Нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – 520 с.

Бахчеванова Н. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Н. В. Бахчеванова, С. М. Макуха; за ред. А. П. Голікова. – Х.: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 437 с.

Клюєв А. Україні слід займатися відновленням виробничого потенціалу / А. Клюєв // Уряд. кур'єр. – 2011. – № 89. – С. 5.

Макуха С. М. Пріоритетні фактори забезпечення конкурентоспроможності країни в умовах глобалізації / С. М. Макуха // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Серія: Екон. теорія та право. – 2010. – № 3. – С. 20-27.

Шевченко Л. С. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін.; за заг. ред. С. М. Макухи. – Х. : Право, 2012. – 192 с.

Моргун В. Хліб – це наша нафта, і навіть більше / В. Моргун // Уряд. кур'єр. – 2011. – № 149. – С. 8.

Новий курс: реформи в Україні 2010-2015 рр. НАН України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/books/2010/10nandop1.pdf>

Пахомов С. Ю. Глобальна конкуренція: нові явища, тенденції та чинники розвитку / С. Ю. Пахомов. – К.: КНЕУ, 2008. – 224 с.

Методичні поради до семінарського заняття

Розглядаючи зміст теорій міжнародної торгівлі, важливо зрозуміти логіку еволюції поглядів у відповідності до розвитку міжнародних економічних відносин. Слід подумати і відповісти на питання, чому виділяють ранній та пізній меркантилізм, яким чином це пов'язано з розвитком зовнішньої торгівлі європейських країн XV–XVII ст.; чому наприкінці XVII ст. виникла теорія “абсолютних переваг” А. Сміта, в чому її доповнила (але не суперечила їй) теорія “порівняльних (відносних) переваг” Д. Рікардо; яку роль відіграли погляди І. Посошкова, що відображали тогочасні російські реалії? Важливо усвідомити, що модель Д. Рікардо працює тільки в умовах вільної торгівлі, лібералізму. Це має значення для пояснення сучасних тенденцій розвитку світової торгівлі та неминучості вступу України до СОТ. Зверніть увагу, що обстоювання Д. Рікардо вільної торгівлі поділяли київські вчені-економісти кінця XIX ст. М. Бунге та І. Вернадський.

Слід наголосити, що усі наступні теорії міжнародної торгівлі Е. Хекшера і Б. Оліна, В. Леонтєва, М. Портера відо-

бражали подальші зміни в соціально-економічному розвитку провідних країн світу, а саме: відхід притаманних їм природних відмінностей на другий план, пріоритетність різниці у факторах виробництва (кінець XIX – початок XX ст.), поширення постіндустріальних тенденцій розвитку та інноваційного прориву (остання третина XX ст.), сучасний розвиток міжнародного маркетингу і міжнародної конкуренції не тільки між країнами, а й між великими фірмами, які прагнуть до конкурентоспроможності галузі та суміжних ринків. Слід замислитися над питанням, чому і за яких умов інтереси компаній, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, збігаються з інтересами національних економік.

Аналізуючи тенденції розвитку сучасної зовнішньої торгівлі, необхідно звернути увагу на суперечливість глобалізації і транснаціоналізації ринків товарів і послуг, на зростання їх залежності від світових криз. Лібералізація торгівлі, зростання її обсягів як об'єктивна світова тенденція дійсно спрацьовує. Це підтверджують надзвичайно високі темпи зростання зовнішньої торгівлі країн азійського регіону за останні 30 років та значної частини перехідних економік. Але важливо враховувати й фактори протидії – нерівномірність розвитку різних країн. Продумайте позитивні та негативні екстерналії (побічні ефекти) лібералізації торгівлі для України та вплив на неї регіоналізації міжнародної торгівлі й відповідної сегментації єдиного світового ринку. Після цього доцільно охарактеризувати показники участі в світовій торгівлі певної країни – коефіцієнт відносної експортної спеціалізації; коефіцієнт внутрішньогалузевої міжнародної спеціалізації; експортну квоту; імпорتنу квоту; зовнішньоторговельний оборот; зовнішньоторговельне сальдо. На підставі даних Державної служби статистики знайдіть ці показники для України та проаналізуйте їх. Зверніть увагу на нераціональну структуру українського експорту, де переважає сировина, а не готовий продукт. У цьому полягає корінь багатьох наших негараздів, зокрема значної залежності сальдо торгового балансу від світових або європейських криз. Слід включити також до аналі-

зу такі вади, як енергозалежність української економіки, недостатній обсяг надаваних нею міжнародних інфраструктурних послуг та, безумовно, вагому частку тіньових міжнародних послуг. Маючи на меті зменшити до мінімуму піраміду проблем, необхідно з'ясувати причини такого стану і визначити методи оптимізації вітчизняної структури експорту та імпорту.

Аналіз міжнародної торгової політики держави є продовженням попереднього аналізу та передбачає визначення змісту двох її напрямів: фритредерства та протекціонізму. Кожен з них має свої переваги та вади для національних економік. Продумайте їх стосовно України. Злободенними для нас є такі питання: чи треба підтримувати неефективні відсталі виробництва з огляду на окремі проблеми інфляції та безробіття? Яким чином можна захистити на старті молоді галузі, неспроможні конкурувати з закордонними компаніями? Як протистояти демпінгу, торговим війнам та недобросовісній конкуренції? Слід ознайомитись з митно-тарифним і нетарифним регулюванням, приділивши особливу увагу різним видам мита за такими критеріями: об'єкт обкладання, спосіб стягнення, характер застосування, походження, типи ставок. Поміркуйте, яким чином Україна має ефективно використовувати нетарифні засоби державного регулювання зовнішньої торгівлі, особливо методи (прямі і непрямі) внутрішньої фіскальної та кредитно-грошової політики щодо експорту та імпорту. Як можна подолати тіньову економіку у державних закупівлях та стимулювати органи влади підтримувати виробництво та купівлю вітчизняних товарів? У цьому аспекті запропонуйте ефективну економічну поведінку України в рамках СОТ, що має забезпечити для нас домінування переваг вступу до цієї організації над негативними наслідками.

Т е м а 2. МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛУ

П л а н

1. Міжнародний рух капіталу: сутність, причини і форми.
2. Іноземні інвестиції. Прямі і портфельні інвестиції. Інвестиційний клімат країни. Офшорні зони.
3. Міжнародний кредит. Міжнародний фінансовий ринок.
4. Причини кризи світової заборгованості. Методи управління зовнішнім державним боргом.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність міжнародного руху капіталу? Які особливості притаманні йому сьогодні?
2. Назвіть основні форми міжнародного руху капіталу.
3. Чим відрізняються прямі та портфельні іноземні інвестиції?
4. Охарактеризуйте можливі наслідки залучення іноземних інвестицій для країни-реципієнта.
5. Визначте поняття “інвестиційний клімат країни”.
6. Що представляють собою офшорні зони та який вплив вони здійснюють на інвестиційні процеси?
7. Поясніть необхідність і доцільність існування міжнародних кредитних відносин. Проаналізуйте специфіку сучасних кредитних відносин.
8. Чим відрізняється товарний кредит від фінансового?
9. Охарактеризуйте інституціональну структуру забезпечення міжнародного кредиту.
10. Проаналізуйте проблеми зовнішньої заборгованості України, шляхи та механізми її вирішення.

Практичні завдання

1. Уряд одержав позику від іноземних кредиторів у сумі 1,5 млрд доларів під 8 % річних. Її використання для розвитку виробництва дозволяє щороку забезпечувати приріст ВВП у розмірі 420 млн доларів. Визначте, коли цей борг може бути погашений, якщо умови позики передбачають погашення одноразовою виплатою.

2. Проаналізуйте якісні зміни інвестиційного клімату країни, якщо рівень прямих інвестицій упав до рівня платежів від емігрантів, що надходять до країни; кількість податків на бізнес зменшилася, але корупція зросла; залежність судової влади від виконавчої посилилася.

Тестові питання

1. Прямі іноземні інвестиції – це:

- а) купівля контрольного пакета акцій закордонного підприємства;
- б) вкладення іноземним інвестором капіталу у підприємства реального сектора національної економіки;
- в) купівля облігацій іноземної фірми;
- г) міжнародна допомога;
- г) валютний кредит під проценти.

2. До мотивів спрямування бізнесу в офшорні зони не належать:

- а) мінімізація оподаткування;
- б) захист активів від націоналізації, реприватизації та рейдерства;
- в) спрощення доступу до кредитів;
- г) приховування та “відмивання” злочинних коштів;
- г) сприяння зростанню дохідної частини держбюджету.

3. Дефолт виникає внаслідок:

- а) викупу власних боргів на відкритому ринку;

- б) емісії облігацій, які безпосередньо обмінюються на борг;
- в) переносу термінів платежів по кредиту;
- г) невиконання договору позики та несплати процентів (або основного боргу) у встановлені терміни;
- г) списання боргу.

Список рекомендованої літератури

Аржевітін С. Відплив капіталу з України: причини та шляхи подолання / С. Аржевітін // Вісн. Нац. банку України. – 2010. – № 1. – С. 1-3.

Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 210 с.

Білорус О. Г. Глобальний конкурентний аутсорсинг: моногр. / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк. – К. : КНЕУ, 2010. – 349 с.

Будюк Ю. Г. Стратегія реалізації державної політики по залученню іноземних інвестицій в економіку України: моногр. / Ю. Г. Будюк ; Укр. акад. наук, від-ня економіки і упр. – К. : Фенікс, 2009. – 111 с.

Волоснікова Н. М. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Н. М. Волоснікова, С. О. Климова; за ред. С. І. Архієреєва; НТУ “ХПІ”. – Х. : ХПІ, 2010. – 271 с.

Горник В. Г. Державна політика забезпечення конкурентоспроможності національної економіки: умови, важелі та механізми : [моногр.] / В. Г. Горник; Черніг. держ. технол. ун-т. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 399 с.

Зав’ялова О. В. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. / О. В. Зав’ялова, В. Є. Сахаров. – К. : Нац. акад. управління, 2009. – 239 с.

Кміть В. М. Офшорні зони як інструмент міжнародної податкової конкуренції / В. М. Кміть, Л. П. Ткачик // Зб. наук. пр. Нац. ун-ту держ. податк. служби України. – 2009. – № 1. – С. 151-157. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу :

http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/znpnudps/2009_1/pdf/09kvmitc.pdf

Крикуненко К. В. Основні офшорні юрисдикції світу: критерії оптимального вибору / К. В. Крикуненко // Вісн. Донец. нац. ун-ту. Серія: Економіка і право. – 2009. – № 2. – С. 347-351. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/vdu/Ekon/2009_2/347.pdf

Літвінчук І. А. Правове становище офшорних і вільних економічних зон : наук.-практ. посіб. / І. А. Літвінчук. – К. : Вид. Фурса С.Я.; КНТ, 2006. – 292 с.

Майорова Т. В. Формування інвестиційного капіталу в умовах глобальних викликів / Т. В. Майорова, В. М. Діба // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 18. – С. 4-8.

Малай А. О. Шляхи поліпшення інвестиційного клімату України / А. О. Малай // Економіка та держава. – 2011. – № 9. – С. 102-105.

Марцин В. С. Особливості залучення іноземних інвестицій за умов виходу з кризи / В. С. Марцин // Пробл. науки. – 2011. – № 3. – С. 2-9.

Мосьондз С. О. Офшорне законодавство в Україні: міф чи реальність / С. О. Мосьондз // Вчені записки ун-ту “Крок”. – 2009. – № 3. – С. 130-135. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pvuk/2009_4/130_135.pdf

Пахомов С. Ю. Глобальна конкуренція: нові явища, тенденції та чинники розвитку : моногр. / С. Ю. Пахомов. – К. : КНЕУ, 2008. – 223 с.

Про перелік офшорних зон: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 р. №143-р [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-p>

Тихомирова А. Прямые иностранные инвестиции ведущих стран ЕС / А. Тихомирова // Мировая экономика и междунаро. отношения. – 2011. – № 12. – С. 49-56.

Методичні поради до семінарського заняття

Аналізуючи зміст міжнародного руху капіталів, слід уявити його головну мету (самозростання й максимізація прибу-

тку), причини виникнення цього явища наприкінці XIX ст. (відмінності у нормі прибутку, нерівномірність накопичення капіталу у різних країнах, обмеженість внутрішніх, прагнення до освоєння нових ринків). Доцільно також розглянути сучасні причини міжнародного руху капіталу: географічну диверсифікацію інвестицій з метою зниження ризиків, лібералізацію процесів експорту та імпорту капіталу, стабільну політичну ситуацію та сприятливий інвестиційний клімат у інших країнах, поглиблення міжнародної спеціалізації та кооперації виробництва, низькі ціни на сировину та робочу силу в інших країнах, невисокі екологічні стандарти, структурні зрушення у світовій економіці, зміну форм власності у країнах з перехідною економікою, наявність пільгових інвестиційних режимів. Варто звернути увагу за зміну вектора міжнародного руху капіталу в сучасних умовах, а саме: концентрацію інвестиційних потоків у межах самого постіндустріального світу; у провідних та наукомістких галузях; активне надходження капіталу до сфери послуг; зростання ролі країн, що розвиваються, як експортерів капіталу (наприклад КНР); прискорення обміну капіталами завдяки сучасним інформаційним технологіям та діям великих ТНК.

Важливим є розуміння форм вивезення капіталу – прямих і портфельних інвестицій, а також міжнародного кредиту та посилення його певної автономії від прямих інвестицій. Необхідно замислитися над причинами активізації кредитування країн “наздоганяючого розвитку”, колишніх соціалістичних країн, провести аналогії з розширенням кредитування, яке в останнє десятиліття спостерігалось у країнах Латинської Америки (Бразилії, Аргентині та Чилі). Доцільно звернути увагу на те, що для країн-реципієнтів міжнародний кредит породжує небезпеку, оскільки збільшення споживання сьогодні здійснюється за рахунок майбутнього. Періодично також виникають кризи світової заборгованості. Дуже важливим є порівняння саме для України вигод та ризиків залучення позичкового капіталу, зіставлення його розмірів з внутрішніми можливостями інвестування за рахунок заощаджень населення. Цікаво також замислитися, як зайве кредитування вплинуло на світову фінансово-

економічну кризу, а найбільші фінансові структури США стали першими жертвами цієї кризи, і чому після неї має місце скорочення пропозиції кредитів у світі.

Дуже актуальним питанням для України є спрямованість капіталу до офшорних зон, оскільки цей процес скорочує податкові надходження до державного бюджету. При вивченні цього питання важливо визначити сутність офшорного бізнесу, його переваги та недоліки, з'ясувати механізми офшорних операцій. Особливу увагу слід приділити регулюванню офшорного бізнесу у національному та міжнародному законодавстві. Необхідно ранжувати усі причини відтоку капіталу до офшорів і визнати головною – несприятливий інвестиційний клімат в національній економіці. Важливість цього висновку дозволяє приділити увагу саме економічним (на протипагу адміністративним) методам залучення прямих інвестицій до економіки України. Треба пам'ятати, що це питання має не тільки економічне, але й політичне забарвлення, тому що зачіпає інтереси великого бізнесу, який в Україні сформовано на основі розподілу в своїх інтересах державних бюджетів різних років.

Далі доцільно розглянути причини кризи світової заборгованості та методи управління зовнішнім державним боргом. Це актуальна проблема для значної кількості країн, зокрема України. Треба дуже ретельно розібратися у структурі загального зовнішнього державного боргу, тому що ототожнення державного прямого (тобто запозиченого безпосередньо державою) та корпоративного (тобто запозиченого бізнесом під гарантії держави) боргу не дозволяє розуміти справжню картину фінансового стану держави. Важливо порівняти основні шляхи зменшення зовнішнього державного боргу – списання, реструктуризацію, викуп чи сек'ютеризацію боргу. Особливу увагу необхідно приділити визначенню сутності та причин дефолту, його соціально-економічним наслідкам та засобам запобігання. Для України це дуже актуальне питання, тому що значна частина державного бюджету спрямовується на обслуговування зовнішнього боргу.

Т е м а 3. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

П л а н

1. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, передумови, цілі, етапи розвитку.
2. Історія та зміст європейської економічної інтеграції. Зона євро. Копенгагенські критерії членства.
3. Інтеграційні об'єднання країн Північної та Південної Америки й Азійсько-Тихоокеанського регіону. Формування нових інтеграційних об'єднань.
4. Інтеграційні реалії та перспективи України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність понять “інтернаціоналізація” та “міжнародна економічна інтеграція”, яка різниця між ними?
2. Яких форм набуває міжнародна економічна інтеграція в процесі своєї еволюції?
3. Назвіть характерні риси, притаманні формам міжнародної економічної інтеграції.
4. Назвіть особливості європейської економічної інтеграції.
5. Які країни входять до ЄС? Які з них увійшли у 2004 та 2007 роках?
6. Яке значення для поглиблення європейських інтеграційних процесів мав Маастрихтський договір?
7. Назвіть основні інтеграційні угруповання Північної та Латинської Америки, Південно-Східної Азії. Які риси є схожими для них та які відмінними?
8. Які фактори гальмують інтеграційні процеси в Африці?
9. Які чинники зумовлюють євроінтеграційні устремління України?
10. З якими країнами наша держава має зону вільної торгівлі?

Практичні питання

1. Чи вважаєте Ви необхідним та можливим створення зони вільної торгівлі з різними державами, які не є сусідками для України? Обґрунтуйте переваги та недоліки цього співробітництва. Наведіть статистичні дані на підтвердження прискорених темпів зовнішньої торгівлі при знятті обмежень на неї.

2. Чи надає угруповання “Євразійський Союз” рівні економічні можливості своїм учасникам? Порівняйте обсяги експортно-імпорتنих операцій Росії, Білорусі і Казахстану між собою і стан платіжного балансу кожної країни за останній рік.

3. Дві країни – X та Y збираються створити зону вільної торгівлі, яка передбачає скасування імпорتنих мит. До цього X імпортувала 10 тис. автомобілів ціною 10 тис. доларів з третіх країн, кожний з яких обкладався митом у 30 тис. доларів. Витрати на виробництво автомобілів у Y – 11 тис. доларів, у X – 13 тис. доларів.

Якою буде для X ціна переорієнтації її зовнішньої торгівлі на Y після утворення зони вільної торгівлі?

Наскільки має збільшитися обсяг імпорту X, щоб компенсувати витрати, спричинені переорієнтацією?

4. Країна, яка виробляє виключно промислові товари, прагне створити митний союз з країною, що виробляє виключно сільськогосподарські товари й сировинні товари. Чи приведе такий митний союз до підвищення рівня добробуту в кожній із цих країн? Чому?

Тестові питання

1. Який пункт не є метою створення інтеграційного об'єднання НАФТА:

а) зняття митних і паспортних бар'єрів та стимулювання руху товарів й послуг між країнами-учасницями угоди;

б) створення й підтримка умов для справедливої конкуренції в зоні вільної торгівлі;

в) залучення інвестицій у країни-члени угоди;

г) забезпечення належного й ефективного захисту та охорони прав інтелектуальної власності;

г) створення міждержавних адміністративних органів?

2. Яка з характеристик не відображає сутності поняття “митний союз”:

а) ліквідація митних тарифів;

б) ліквідація квот всередині союзу;

в) установа єдиних митних тарифів щодо третіх країн;

г) уніфікація законодавства в межах певного союзу;

г) спільна зовнішньоторговельна політика України й передача її регулювання на наднаціональний рівень?

3. Яка країна не входить до інтеграційного об'єднання ГУАМ:

а) Молдова;

б) Узбекистан;

в) Україна;

г) Грузія;

г) Азербайджан?

Список рекомендованої літератури

Андрійчук В. Г. Ідентифікація Україною європейських соціально-економічних стандартів: реальний стан та шляхи досягнення / В. Г. Андрійчук, Є. В. Хрупов // Екон. часопис ХХІ. – 2011. – № 3-4. – С. 6-9.

Алексєєнко І. В. Інтеграція Європи: демократичний виклик чи виклик демократії? / І. В. Алексєєнко // Держава і право: зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. – К. : Ін-т держави і права ім. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 39. – С. 639-645.

Шевченко Л. С. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : [моногр.] / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін.; за ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2009. – 312 с.

Білик Р. С. Глобалізація та регіоналізація: виклики для економіки України: [колект. моногр.] / Р. С. Білик, О. В. Гаврилюк, В. Л. Євдокименко та ін.; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: ЧНУ, 2010. – 520 с.

Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. / М. В. Кордон. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 172 с.

Макуха С. М. Неофункціоналізм як основа євроінтеграційних перспектив перехідних країн / С. М. Макуха // Вісн. Ун-ту банк. справи Нац. банку України. – 2010. – № 1 (4). – С. 47- 54.

Макуха С. М. Основна суперечність світового господарства – рушійна сила процесу євроінтеграції / С. М. Макуха // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Серія: Екон. теорія і право. – Х. : Право, 2010. – Вип. 1. – С. 115-123.

Шевченко Л. С. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, І. М. Камінська та ін.; за заг. ред. С. М. Макухи. – Х. : Право, 2012. – 192 с.

Білоцерківець В. В. Міжнародна економіка: навч. посіб. / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, В. К. Лебедева та ін.; за ред. А. О. Задой та В. М. Тарасевича. – Д. : ДУЕП, 2010. – 339 с.

Шнирков О. І. Європейський Союз у глобальному інноваційному просторі: моногр. / О. І. Шнирков. – К. : ВПЦ “Київ. ун-т”, 2008. – 143 с.

Методичні поради до семінарського заняття

Починаючи вивчення явища інтеграції в міжнародній економіці, варто звернути увагу на цю відносно молоду форму міжнародних економічних відносин в умовах запеклої світової конкуренції. Вона є результатом розвитку раніше існуючих форм, що були розглянуті у попередніх темах. Її поява завдячує пошуку найбільш оптимального використання ресурсів різних країн, підвищення їх конкурентоспроможності. Не тільки визначення сутності поняття “економічна інтеграція”, але й розуміння її цілей має велике значення. Продумайте їх. Це не тільки зниження витрат виробництва і обігу (за рахунок економії на

масштабах), але й підтримка розвитку галузей національної економіки за рахунок виникнення більш ємкого внутрішнього ринку. Це також розширення і зміцнення співробітництва у сфері культури, політики, військовій галузі, а головне – формування загальних правил і цінностей людського життя. Отже, інтеграція – багатогранний процес, який недоцільно оцінювати виключно в межах раціонально-арифметичних критеріїв.

Зрозумівши суть інтеграції, слід охарактеризувати її етапи і набуття нових форм – зони вільної торгівлі, митного союзу, спільного ринку, економічного (включно валютного) союзу і зрештою політичного союзу. Така еволюція дозволяє виробити алгоритм інтеграційних процесів для різних країн, зокрема України, відтак необхідно мати чітке уявлення про неї.

Зверніть увагу, що всі перші чотири етапи розвитку інтеграції в повному обсязі пройшла саме Європа. Зважаючи на це і географічне положення України, саме європейська економічна інтеграція становить для нас великий інтерес. Оцініть значення найважливіших подій в історії об'єднання – створення Європейського товариства вугілля і сталі, підписання Договору про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Договору про створення Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євроатом), підписання у Маастрихті Договору про Європейський Союз (ЄС), введення єдиної грошової одиниці – євро, формування валютного та економічного союзу, вступ у 2004 та 2007 роках до ЄС нових країн, зокрема постсоціалістичних. Важливо звернути увагу на те, що країна-претендент на вступ до ЄС має відповідати Копенгагенським критеріям, з якими необхідно ознайомитись.

Але не треба обмежуватися вивченням інтеграційних процесів тільки Європи, бо певні переваги та досягнення мають також інтеграційні об'єднання в інших сегментах світової економіки. Зверніть увагу на такі: НАФТА – Північноамериканська угода про вільну торгівлю; МЕРКОСУР – Спільний ринок країн Півдня Америки; АТЕС – Азійсько-Тихоокеанське економічне співтовариство; АСЕАН – Асоціація країн Південно-Східної Азії. Вони символізують геополітичні зміни останніх десяти-

літь. Слід також замислитися над питанням: які події та процеси останніх років привели до створення нових угруповань (наприклад БРІКС)? Вони хоча і мають суперечності, але сумісно відображають прагнення до реформування світового фінансового порядку, демонополізації світової економіки і валюти. Важливим для українців є осмислення змісту, мети і суперечностей близького до нас інтеграційного об'єднання – Євразійського Союзу Росії, Білорусі та Казахстану, який проголошує свою роль ефективного посередника між Європою і динамічним Азійсько-Тихоокеанським регіоном.

Вивчаючи останнє питання теми, слід виходити з того, що Україна прагне посісти гідне місце в системі міжнародних економічних відносин. Вона не може залишатися осторонь інтеграційних процесів, тому що це призведе до міжнародної ізоляції. Проте питання вибору вектора інтеграції є дуже тонким, неоднозначним та важливим, бо забезпечує фундамент подальшої орієнтації країни у міжнародній економіці. Взагалі майбутнім юристам треба знати, що Конституція України, закони “Про основи внутрішньої і зовнішньої політики” та “Про національну безпеку”, інші законодавчі документи, зокрема “Стратегія соціально-економічного розвитку України на 2003-2015 рр.”, зобов'язують українських держуправлінців усіх рангів, включаючи Президента, орієнтуватися на членство України в ЄС і створювати для цієї стратегічної мети всі передумови. Але з точки зору наукового обґрунтування напрямів інтеграції найкращим буде порівняти вигоди і ризики (фінансово-економічні, інституційні, геополітичні, національні, культурні, ціннісні) вступу до ЄС та аналогічні вигоди і ризики вступу до ЄАС, причому як у віддаленій, так і короткій перспективі. Продумайте до того ж, що означає зміст поняття “цивілізаційний вибір” та як він позначиться на інтеграційному майбутньому України.

При цьому необхідно зрозуміти: зони вільної торгівлі можна і навіть краще формувати з багатьма країнами. Згадайте попередні теми курсу, це відповідає світовій тенденції лібералізації руху товарів, послуг, капіталів та робочої сили, сприяє

зростанню ВВП. Різноманіття зон вільної торгівлі збалансовує відносини на міжнародній арені, протистоїть ідеологічним та торговим війнам, недружнім міждержавним стосункам та монополізму. Варто згадати СОТ, який сприяє поширенню експорту та імпорту товарів без бар'єрів. Отже, слід розуміти, що інтеграційні наміри України цілком сумісні з планами глобального партнерства із будь-якими країнами. Проте наступний етап – митний союз – передбачає єдиний (або-або) вектор вибору. Обґрунтування такого вибору – неминучий і дуже відповідальний крок для формування ефективної соціально-економічної політики держави.

3. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

ОФІЦІЙНІ САЙТИ

portal.rada.gov.ua Офіційний веб-портал Верховної Ради України. На сайті містяться Конституція України, законодавство, законопроекти. Тут можна отримати інформацію про пленарні засідання, депутатський корпус. На сайті є посилання до сайтів Парламентів закордонних країн, сторінки депутатських фракцій та груп, міжнародні парламентські інститути.

www.president.gov.ua Офіційне інтернет-представництво Президента України.

<http://www.kmu.gov.ua> Урядовий портал пропонує офіційну інформацію Уряду України, статистику.

<http://www.me.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

<http://www.minfin.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства фінансів України поряд з іншою офіційною інформацією пропонує відвідувачам бюджет України, дослідження та огляди, публікації, закони, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, скорочений зміст журналу “Фінанси України”.

<http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

<http://radakmu.org.ua> Сайт Ради підприємців України при Кабінеті Міністрів України. На сайті створені форуми для обговорення різноманітних тем. Сайт має каталог посилань до інших ресурсів Інтернет, які включають державні органи влади, громадські організації та компанії України, активно залучені до процесів розвитку підприємництва в країні.

<http://www.bank.gov.ua> Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. На сайті можна знайти інформацію про банківську систему, основні заходи грошово-кредитної політики, основні макроекономічні показники економічного та соціального стану України, статистичну інформацію (баланс НБУ, обсяги грошової маси, відсоткові ставки рефінансування комерційних банків, монетарні показники України, тенденції), інформацію про Платіжний баланс України з коментарями та аналізом, інформацію про фінансові ринки, законодавство України, іншу офіційну інформацію.

<http://www.sts.gov.ua> Сайт Державної податкової служби України. Серед інших матеріалів на сайті публікується інформація про податкове законодавство, описана система оподаткування в Україні, представлена бізнес-інформація, у тому числі інформація за індексами інфляції, розміри мінімальної заробітної плати та облікові ставки НБУ, інша офіційна інформація, подані посилання до сайтів органів законодавчої, виконавчої та судової влади, податкових відомств країн-учасниць СНД та інших держав.

<http://www.ncee.net/> Сайт Council for Economic Education (США). На сайті багато інформації англійською мовою.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ САЙТИ

<http://www.business.ua> Щотижневe видання – газета “Бізнес”. На сайті подані аналітичні матеріали та сайти, що публікуються у газеті. Основні рубрики: Держава та економіка. Фі-

нанси. Промисловість. Практика підприємництва, менеджмент, маркетинг та технології, торгівля, податки.

<http://kontrakty.ua> Український діловий щотижневик “Галицькі контракти” подає ділові новини, статті та матеріали з фінансів, економічної теорії і практики тощо.

<http://www.investgazeta.net/> Українська інвестиційна газета “Інвестгазета” – всеукраїнський фінансово-економічний тижневик. Це професійне ділове видання, що висвітлює питання та проблеми вітчизняного бізнесу, світових ринків, перспектив залучення інвестицій. Подає новини фінансового та фондового ринків, інформацію про діяльність компаній, банків, аналітичні огляди, рейтинги, практичні рекомендації з менеджменту та маркетингу.

<http://www.intellect.org.ua> Інтернет-портал аналітичних центрів України надає аналітичним центрам право публікувати свої матеріали (новини, аналітичні огляди, прогнози). За матеріалами сайту проводяться дискусії; відвідувачі сайту мають можливість залишити свої коментарі.

<http://finance.ua> На сайті подається огляд валютного та аграрного ринків, фондового ринку України, Росії та країн дальнього зарубіжжя, готівкових та офіційних курсів валют, фінансові результати діяльності банків, українські та світові індекси фондового ринку, динаміка, графіки та таблиці.

<http://www.ier.com.ua> Сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій наводить місячний економічний моніторинг України, моніторинг інфраструктури України, наукові матеріали, книги.

<http://web.nulau.net> Локальна комп’ютерна мережа Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”, де надається додаткова література для самостійної роботи студентів.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Кафедра економічної теорії використовує такі критерії при проведенні заліку з відповідних навчальних дисциплін, що вивчаються студентами заочного відділення.

Вид контролю	Критерії
Залік	<p>“Зараховано”: виконання студентами програми навчальної дисципліни на достатньому рівні, про що свідчать:</p> <ol style="list-style-type: none">1) активна робота на семінарських заняттях;2) виконання завдань, рекомендованих для самостійної роботи;3) аргументовані відповіді на заліку;4) уміння самостійно формулювати висновки, використовувати отримані знання при аналізі практичного матеріалу <p>“Не зараховано”: виставляється студентові, який не виконав програму курсу та не володіє навчальним матеріалом</p>

5. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття міжнародної економіки.
2. Предмет міжнародної економіки.
3. Структура міжнародної економіки: міжнародна мікрота макроекономіка.
4. Поняття інтернаціоналізації, інтеграції, транснаціоналізації, глобалізації.
5. Суб'єкти міжнародної економіки та об'єкти міжнародної економіки.
6. Сутність, форми та фактори міжнародного поділу праці. Спеціалізація та кооперування.
7. Етапи розвитку світового господарства.
8. Основні риси сучасної міжнародної економіки.
9. Форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна трудова міграція, світова валютна система.
10. Рівні міжнародних економічних відносин.
11. Сутність і структура середовища міжнародних економічних відносин.
12. Вплив географічних і природно-кліматичних факторів на розвиток міжнародних економічних відносин.
13. Вплив правового, політичного та економічного середовища на ведення міжнародного бізнесу. Соціокультурна складова міжнародних економічних відносин.
14. Класифікація країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку та її критерії.
15. Міжнародні інтегральні оцінки економічного розвитку країн.
16. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку промислово розвинених країн.
17. Особливості функціонування національних економік США, ЄС та Японії.
18. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються, в цілому та за підгрупами: НІК, ОПЕК, КНР, країни Латинської Америки, найменш розви-

нені країни світу.

19. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку країн з перехідною економікою.

20. Оцінка соціально-економічного розвитку України. Визначення місця України в сучасній системі світового господарства.

21. Поняття міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі: експорт, імпорт, реекспорт і реімпорт.

22. Теорії зовнішньої торгівлі: меркантилізм; теорія абсолютних переваг; теорія порівняльних переваг; теорія Хекшера-Оліна; парадокс Леонтєва; теорія конкурентних переваг М. Портера; концепція “життєвого циклу товару”.

23. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Показники участі країни у міжнародній торгівлі.

24. Основні торговельні партнери України. Товарна структура зовнішньої торгівлі України.

25. Основні методи державного регулювання зовнішньої торгівлі. Протекціонізм та політика вільної торгівлі.

26. Поняття та функції мита. Види мита. Наслідки встановлення мита для споживачів, виробників, державного бюджету та економіки країни в цілому.

27. Зовнішньоторговельна політика України. Наслідки вступу України до СОТ.

28. Міжнародний рух капіталу: сутність, причини і форми.

29. Сутність та шляхи покращення інвестиційного клімату країни. Офшорні зони.

30. Поняття та характерні риси світового ринку позичкових капіталів.

31. Міжнародна трудова міграція: сутність, причини, форми.

32. Міжнародне співробітництво у виробничих та науково-технічних сферах.

33. Роль і значення ТНК у міжнародному виробництві.

34. Поняття “спеціальна (вільна) економічна зона”. Основні типи СЕЗ. Особливості створення і функціонування СЕЗ у

транзитивних країнах.

35. Сутність, функції та складові елементи світової валютної системи, її еволюція. Валютний курс.

36. Міжнародні розрахунки: сутність, чинники. Способи платежу та форми міжнародних розрахунків.

37. Платіжний баланс. Розрахунковий баланс. Торговий баланс. Принципи побудови платіжного балансу.

38. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, передумови, цілі. Стадії економічної інтеграції.

39. Глобальні проблеми сучасності. Поняття та передумови створення міжнародних економічних організацій. ООН, СОТ.

40. Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток України. Участь України у вирішенні глобальних проблем. Історія, ефективність та перспективи співробітництва України з міжнародними економічними організаціями.

З М І С Т

1. Загальні поради до вивчення навчальної дисципліни і підготовки до семінарських занять.....	3
2. Плани семінарських занять та завдання для самостійної роботи.....	4
Тема 1. Міжнародна торгівля і торгова політика держави.....	4
Тема 2. Міжнародний рух капіталу.....	11
Тема 3. Міжнародна економічна інтеграція.....	17
3. Використання Інтернету при вивченні міжнародної економіки.	23
4. Критерії оцінки рівня підготовки студентів.....	26
5. Питання до заліку.....	27

Навчальне видання

Електронна копія

П Л А Н И

СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів заочної форми навчання

У к л а д а ч і: КАМІНСЬКА Тетяна Михайлівна,
МАКУХА Світлана Миколаївна,
ОВСІЄНКО Ольга Вікторівна

Відповідальна за випуск *Л. С. Шевченко*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка *Л.П. Лавриненко*

План 2013

Підп. до друку 08.02.2013. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 1,9. Облік-вид. арк. 1,05. Вид. № 289.
Тираж 200 прим. Зам. № 4590. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.